

дентів під час дистанційного навчання, засвоєння алгоритмів виконання практичних навичок та формування клінічного мислення шляхом розв'язання ситуаційних задач допоможуть їм успішно впровадити свої знання у практику за більш сприятливих умов на офлайн заняттях. Досвід застосування інтерактивних технологій по-трібно в подальшому активно впроваджувати в традиційному навчанні.

Ключові слова: медична освіта, дистанційне навчання, студенти стоматологічного факультету, фасилітація, практичні навички.

QUALITATIVE EDUCATION OF STUDENTS OF THE DENTAL FACULTY IN THE REALITIES OF DISTANCE LEARNING

Belikov O. B., Roshchuk O. I., Belikova N. I.

Abstract. The coronavirus pandemic has made adjustments to modern medical education by introducing distance learning for medical students, which was simply impossible a few years ago. Despite the fact that today is the era of global digitalization and a wide range of information and communication technologies, not all participants of the educational process were ready for the effective implementation of online learning. Teachers faced with a big amount of problems: the necessity to organize quickly online classes without the necessary methodological support, low motivation of students to effective self-education and technical problems.

Objective: to consider the features of distance learning of students of the Faculty of Dentistry and choose areas for further optimization of the educational process.

The usage of the distance learning server "MOODLE" greatly facilitates students' independent work, provides them with reliable information and improves the assimilation of material. Direct contact with the teacher during online conferences in the Google Meet program provides an opportunity to discuss problematic issues and get detailed advices.

Thus, distance learning should provide quality education of students of the Faculty of Dentistry in an emergency – a pandemic – conditions. It should combine productive interaction of the teacher with students with an individually-differentiated approach, application of facilitation technology, modern presentation of material and careful control of the educational process. Creating a strong theoretical base for students during distance learning, mastering algorithms for practical skills and forming clinical thinking by solving situational problems will help them to successfully implement their knowledge in practice under more favorable conditions in offline classes. The experience of using interactive technologies should be further actively implemented in traditional learning.

Key words: medical education, distance learning, students of the Faculty of Dentistry, facilitation, practical skills.

Рецензент – проф. Ткаченко І. М.

Стаття надійшла 23.12.2020 року

DOI 10.29254/2077-4214-2021-2-160-155-158

УДК 378.147+37.041+614.253.4

Вірстюк Н.Г., Кочержат О.І., Лучко О.Р., Василечко М.М., Вакалюк І.І., Човганюк О.С., Гаман І.О.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ – ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ)

oksana.kocherzhat@gmail.com

Реалізація внутрішнього потенціалу особистості студента, побудова внутрішніх і зовнішніх факторів формування професійної культури залежить від успішної організації позааудиторної роботи студентів як процесу їх саморозвитку. У нормативних документах у сфері виховної освіти, пов'язаних зі стратегічним курсом України до європейської інтеграції, вказано на необхідність реорганізації системи виховання у вищих навчальних закладах.

Успішність стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та співробітництво з НАТО залежать від забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування фахівцями, які володіють знаннями і навичками, необхідними для виконання завдань із реалізації державної політики в цій сфері [1].

Особливості підготовки студентів у вищих медичних закладах зумовлена цілями й особливостями їхньої майбутньої професійної діяльності. Відповідно до галузевих освітніх стандартів, лікар повинен виконувати важливі професійно-соціальні функції: на основі глибоких теоретичних знань за даними об'єктивного та інструментально-лабораторного до-

слідження, вміти оцінити стан пацієнта, поставити діагноз, призначити лікування, досконало володіти технікою медичних маніпуляцій, самостійно і швидко приймати рішення, особливо при невідкладних станах та клінічно мислити [2].

Щоб підготувати кваліфікованих спеціалістів потрібно давати студентам можливість самостійно вирішувати задачі, що виникають під час навчання, та виконувати їх практично. Таким методом є самостійна позааудиторна робота (СПР) – процес в якому домінує елемент самореалізації [2].

СПР – це не лише засіб зростання інтелектуального потенціалу, професійної культури, а й платформа формування відповідальності, оволодіння засобами самоактуалізації, самовиховання, самоосвіти [3].

При організації СПР співробітники кафедри фармакології та внутрішньої медицини №3 імені професора Бережницького М.М. враховують індивідуальні здібності студента, допомагають розкрити його творчий потенціал та кращі якості майбутнього лікаря, шукають засоби мотивації до такої праці.

Мета роботи – вивчити особливості самостійної позааудиторної роботи студентів на кафедрі фарма-

кології та внутрішньої медицини №3 імені професора Бережницького М.М.

Позааудиторна робота – це безперервний процес, під час якого відбувається як освіта, так і виховання студентів. СПР передбачає, як самостійний вибір студентів, так і певні зобов'язання. Виступає одним із факторів формування мотивації навчання, є основою розвитку індивідуальності студента, складовою формування особистості майбутнього спеціаліста, а також є одним з інструментів комунікативної активності студентів [4].

Виокремлюють такі форми позааудиторної роботи, як індивідуальні, групові та масові.

Індивідуальна робота – це самостійна робота окремих студентів, яка спрямована на самовиховання, виконання завдань викладача та доручень студентського колективу.

Групові роботи – охоплює порівняно невелику кількість студентів і сприяє виявленню та розвитку інтересів та творчих здібностей, сприяє поглибленню знань та вмінь з дисципліни, збагачує інформацією, формує професійно значущі вміння та навички [5].

Найпоширеніші, дуже різноманітні, що одночасно охоплюють велику кількість студентів є масові форми. Ці форми в основному мають як пізнавальну, так і розважальну спрямованість, дають широкі можливості для активації діяльності студентів. Перевагами масової СПР є інформативність та змістовність, які сприяють реалізації практичних та загальноосвітніх цілей; комунікативна спрямованість, ситуативність, орієнтація завдань на підвищення активності студентів, емоційність форм і способів реалізації, що сприяє підвищенню інтересу студентів до наукової діяльності [4, 6].

На кафедрі фармакології та внутрішньої медицини №3 імені професора Бережницького М.М. студенти приймають участь у науково-практичних конференціях, олімпіадах, конкурсах, турнірах, фестивалях, вікторинах, випусках стінгазет, а також зустрічаються з відомими людьми різних професій. Важливим елементом СПР є взаємодія викладачів і студентів щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації дозвілля, а особливо планування наукової роботи.

Найбільш масовою та найпоширенішою формою позааудиторної роботи є гурткова робота науково-дослідницької творчості студентів. Завдяки гуртковій роботі студенти можуть розширити і поглибити свої знання, розвинути свої пізнавальні інтереси і творчі здібності та формувати практичні уміння і навички [7].

Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом є одним з найважливіших засобів

формування висококваліфікованого спеціаліста. Вона передбачає участь у роботі наукового гуртка, секцій, науково-практичних центрів і науково-дослідних лабораторій; проведення досліджень у межах творчої співпраці кафедр, факультетів; роботу в студентському науковому товаристві; написання есе, статей, доповідей [8].

Студенти самостійно обирають тему наукової роботи, а керівник допомагає студентам поділити тему на окремі питання, розв'язання кожного з яких полегшуватиме написання есе. До уваги беруться інтереси кожного студента, його схильності та можливості. Студент має змогу здобути за час навчання і роботи в науковому гуртку знання реалізувати в дослідженнях, що мають вагоме практичне значення [9].

Робота над написанням есе є важливим кроком до повноцінної науково-дослідної роботи і цінним досвідом для наукової та практичної діяльності. На науково-практичних конференціях молоді дослідники виступають з результатами своєї наукової роботи. Це змушує їх ретельно готувати виступ та формувати ораторські здібності. Кожен студент має змогу оцінити свою роботу на тлі інших і зробити відповідні висновки. Оскільки на конференціях, як правило, відбувається творче обговорення доповідей, то кожен доповідач може почерпнути оригінальні думки та ідеї. Такі конференції сприяють встановленню тісних зв'язків між вищим навчальним закладом та студентами, а також формують вміння у студентів застосовувати теоретичні знання та вміння на практиці [10].

Висновки. Таким чином, організація та ефективність проведення СПР у вищій медичній школі надзвичайно важливі для формування клінічного мислення у студента-медика.

Організація навчально-дослідної роботи студентів є важливим чинником підвищення ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця-медика у вищому навчальному закладі, передбачає індивідуалізацію навчання, дає змогу розширити свої знання, уміння та навички, сприяє формуванню активності, ініціативи, розвиває творче мислення, спонукає до власних пошуків. Якісно проведена позааудиторна робота, яка включає в себе всі необхідні етапи та методичне забезпечення впливають на розвиток професійного характеру майбутнього лікаря та науковця, на здатність ним самостійно здійснювати практичну діяльність та об'єктивно оцінювати клінічну ситуацію, відображає його освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України № 974 від 5 листопада 2008 року. Про затвердження Державної цільової програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України на 2008-2015 роки. Офіційний вісник України. 2008;86:28-87. [in Ukrainian].
2. Skrypnik NS. Pozaaudytorna diialnist studentiv vyshchikh navchalnykh zakladiv: sutnist, struktura y osoblyvosti. Pedagogika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. 2012;2(80):566-571. [in Ukrainian].
3. Ovcharenko HE. Pozanavchalna diialnist studentiv u vyshchikh navchalnykh zakladakh: sutnisni kharakterystyky, struktura ta osoblyvosti. Osvita Donbasu. 2008;5.6(130.131):35-38. [in Ukrainian].
4. Hapon N. Tsinnisni zasady zdobuttia studentamy znan: psykholohichni. Tezy zvitnoi naukovo konferentsii filosofskoho fakultetu. 2012; L'viv. L'viv: LNU; 2012. s. 45-47. [in Ukrainian].
5. Rashkevych YuM. Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity. L'viv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki; 2014. 168 s. [in Ukrainian].
6. Maksymenko SD, Filonenko MM. Pedagogika vyshchoi medychnoi osvity. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury; 2014. 288 s. [in Ukrainian].
7. Koval VYu. Systema pozaudytornoi diialnosti studentiv vyshchikh navchalnykh zakladiv. Naukovi pratsi Donetskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. 2009;6:19-23. [in Ukrainian].

8. Detsiuk TM, Dudarenko AA. Formy ta metody pozaauditornoї roboty studentiv u vyshchych navchalnykh zakladakh. Pedagogichni nauky. 2018;3(55):80-83. [in Ukrainian].
9. Zaiats LM, Stynska VV, Yashchynshyn ZM, Savchuk RM. Samostiina piznavalna diialnist yak chynnyk profesiinoho stanovlennia fakhivtsia medychnoi sfery. Materialy XII Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi internet-konferentsii Suchasni kontseptsii vykladannia pryrodnychyykh dystyplin u medychnykh osvitchnykh zakladakh. 2019 Hrud 5-6; Kharkiv. Kharkiv: KhNMU; 2019. s. 20-21. [in Ukrainian].
10. Kvit S. Richnyi zvit Natsionalnoho ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoї osvity za 2019 rik. Kyiv: Natsionalne ahentstvo iz zabezpechennia yakosti vyshchoї osvity. 2020. 244 s. NAZYAVO-A/2020/1. [in Ukrainian].

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ – ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

Вірстюк Н. Г., Кочержат О. І., Лучко О. Р., Василечко М. М., Вакалюк І. І., Човганюк О. С., Гаман І. О.

Резюме. В статті наведено важливість проведення позааудиторної роботи у вищій медичній школі відповідно до галузевих стандартів спеціаліста. Подано визначення, мету та завдання самостійної позааудиторної роботи. Описано етапи проведення та методичне забезпечення кожного етапу. На прикладі кафедри фармакології та внутрішньої медицини №3 імені професора Бережницького М.М. Івано-Франківського національного медичного університету детально висвітлено методику проведення самостійної позааудиторної роботи у студентів. Доведено важливість якісно проведеної роботи для формування професійного характеру майбутнього спеціаліста.

Особливості підготовки студентів у вищих медичних закладах зумовлена цілями й особливостями їхньої майбутньої професійної діяльності. Відповідно до галузевих освітніх стандартів, лікар повинен виконувати важливі професійно-соціальні функції: на основі глибоких теоретичних знань за даними об'єктивного та інструментально-лабораторного дослідження, вміти оцінити стан пацієнта, поставити діагноз, призначити лікування, досконало володіти технікою медичних маніпуляцій, самостійно і швидко приймати рішення, особливо при невідкладних станах та клінічно мислити.

Перевагами самостійної позааудиторної роботи є інформативність та змістовність, які сприяють реалізації практичних та загальноосвітніх цілей; комунікативна спрямованість, ситуативність, орієнтація завдань на підвищення активності студентів, емоційність форм і способів реалізації, що сприяє підвищенню інтересу студентів до наукової діяльності.

Робота над написанням есе є важливим кроком до повноцінної науково-дослідної роботи і цінним досвідом для наукової та практичної діяльності. На науково-практичних конференціях молоді дослідники виступають із результатами своєї наукової роботи. Це змушує їх ретельно готувати виступ та формує ораторські здібності. Кожний студент має змогу оцінити свою роботу на тлі інших і зробити відповідні висновки. Оскільки на конференціях, як правило, відбувається творче обговорення доповідей, то кожен доповідач може почерпнути оригінальні думки та ідеї. Таким чином, організація та ефективність проведення самостійної позааудиторної роботи у вищій медичній школі надзвичайно важливі для формування клінічного мислення у студента-медика.

Ключові слова: позааудиторна робота, вища медична школа, студент.

FEATURES OF EXTRACURRICULAR WORK OF STUDENTS – ONE OF THE MAIN FACTORS OF FORMATION OF INDEPENDENCE IN HIGHER MEDICAL SCHOOL

Virstiuk N. G., Kocherzhat O. I., Luchko O. R., Vasylechko M. M., Vakalyuk I. I., Chovhaniuk O. S., Haman I. O.

Abstract. The article presents the importance of conducting extracurricular work in higher medical school in accordance with industry standards of the specialist. The definition, purpose and tasks of independent extracurricular work are given. The stages of carrying out and methodical providing of each stage are described. On the example of the Department of Pharmacology and Internal Medicine №3 named after Professor Berezhnitsky MM Ivano-Frankivsk National Medical University covers in detail the method of conducting independent extracurricular activities for students. The importance of quality work for the formation of the professional character of the future specialist is proved.

The peculiarities of students training in higher medical education are determined by the goals and characteristics of their future professional activities. According to industry educational standards, a doctor must perform important professional and social functions: on the basis of deep theoretical knowledge according to objective and instrumental laboratory research, be able to assess the patient's condition, diagnose, prescribe treatment, perfectly master the technique of medical manipulations, independently and quickly take decisions, especially for emergencies and think clinically.

Extracurricular work is a continuous process during which both education and upbringing of students take place. Independent extracurricular work involves both independent choice of students and certain responsibilities. It acts as one of the factors in the formation of motivation for learning, it is the basis for the development of a student's individuality, which is a component of the formation of the personality of a future specialist, and also is one of the tools of students' communicative activity.

The most common, very diverse, at the same time covering a large number of students are the mass forms. These forms mainly have both cognitive and entertaining orientation, provide ample opportunities for activating students' activities. The advantages of mass extracurricular work are informativeness and meaningfulness, which contribute to the realization of practical and general educational goals; communicative orientation, situationality, orientation of tasks to increase the activity of students, emotionality of forms and methods of realization that promotes increase of students' interest in scientific activities.

Working on writing an essay is an important step towards full-fledged research work and valuable experience for scientific and practical activities. At scientific and practical conferences, young researchers present the results of their scientific work. This forces them to carefully prepare a speech and build public speaking skills. Each student has the opportunity to evaluate their work against the background of others and draw appropriate conclusions. Because conferences are usually a creative discussion of reports, each speaker can learn original thoughts and ideas. Such conferences contribute to the establishment of close links between higher education and students, as well as develop students' ability to apply theoretical knowledge and skills in practice.

Thus, the organization and effectiveness of independent extracurricular work in higher medical school are extremely important for the formation of clinical thinking in a medical student.

Key words: independent extracurricular work, higher medical school, student.

*Рецензент – доц. Беляєва О. М.
Стаття надійшла 26.12.2020 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2021-2-160-158-161

УДК 378.147:614.253

Маслова Г. С., Третяк Н. Г., Кудря І. П., Шапошник О. А.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ

Полтавський державний медичний університет (м. Полтава)

maslovaas1708@gmail.com

Модернізацію вищої медичної освіти неможливо розглядати поза її зв'язком з розвитком наукових шкіл університетів і науково-дослідних умінь майбутніх фахівців. Прагнення до якісного медичного обслуговування, поліпшення здоров'я і підвищення тривалості життя населення актуалізує одну з основних проблем охорони здоров'я – проблему кадрового потенціалу. Конкурентоспроможність випускників медичних ВНЗ залежить від міри відповідності їх професійної підготовки сучасним вимогам ринку праці. Працедавець зацікавлений у творчому та ініціативному фахівцеві, з високим потенціалом до саморозвитку, здатному орієнтуватися в соціальних проблемах різного рівня і знаходити рішення з позиції дослідника [1].

В теперішній час важливою потребою ринку праці є спроможність до системного мислення, до інноваційної діяльності, уміння трансформувати інформацію в нові знання та знаходити їм застосування.

В умовах ринкової економіки, зростання конкуренції на ринках праці до фахівця пред'являється підвищена вимогливість до його професійної компетенції, загальної освіченості, ініціативності, комунікабельності, здатності до творчого мислення, бажанням розширити свої знання.

Підвищення якості підготовки фахівця вважається однією з найбільш актуальних проблем, що стоять перед системою сучасної освіти. Традиційно цілі вищої професійної освіти визначаються набором знань, умінь, навичок, якими повинен володіти випускник ВНЗ.

Сучасна система медичної освіти тісно пов'язана з необхідністю «освіти крізь усе життя». Безперервність медичної освіти охоплює усі фази навчання від довузівського до професійної перепідготовки та передбачає використання нових технічних знань для вдосконалення підготовки фахівця в умовах зростаючої конкурентоздатності. Сучасний світ потребує фахівців, здатних успішно та ефективно реалізувати

себе в умовах, що змінюються, відбуваються нині в суспільстві.

Важлива роль в підвищенні ефективності навчання в вищій школі відводиться активному навчанню, мета якого – створити передумови та умови, які сприяють формуванню у студентів творчої активності, відповідального підходу до оволодіння знаннями. У епоху науково-технічного прогресу наука стала продуктивною силою людського суспільства. У зв'язку з цим підготовка фахівців повинна спиратися на безперервну самоосвіту та ознайомлення з сучасними методами наукового дослідження. Цьому сприяє робота студентів в наукових групах, а також включення дослідної роботи в навчальний процес [2].

Науково-дослідна діяльність студента розглядається як один з ключових напрямків вдосконалення якості професійної підготовки студента [3]. Більш раннє залучення до роботи в студентське наукове товариство здатне не лише розширити їх знання по предмету, але і збагатити їх професійний досвід. Уся ця діяльність спрямована на формування активної творчої особи, що прагне до саморозвитку і самовдосконалення (як морального, так і професійного).

Розвиток дослідних навичок не повинен ставати долею лише тих студентів, які збираються зв'язати своє життя з наукою. Науковий підхід до розуміння будь-якої проблеми – цінне придбання для кожного студента, що бажає стати лікарем. Крім того, відповідно до нових освітніх стандартів випускник медичного ВНЗ повинен вирішувати такі професійні завдання, як ведення науково-дослідної діяльності, аналіз наукової літератури, дотримання вимог інформаційної безпеки до розробки нових технологій, участь в проведенні статистичного аналізу і рішенні окремих науково-дослідних і науково-прикладних завдань в області охорони здоров'я [4].

Форми організації науково-дослідної роботи майбутнього лікаря можуть бути різними, але основна структурна одиниця її – студентська наукова група (СНГ), де головною формою є участь студентів у на-